Obsah

ÚVOD 9
Život na hranicích 10
Členění 11
Terminologie 12

I. HISTORIE, VÝVOJ A ZMĚNY ČESKÝCH HRANIC 13
1. Jak vznikly hranice 13
2. O hraničních lesích a hraniční čáře 13
3. Formování českého území 14
4. Země Koruny české 16
5. České země ve Svaté říši římské 17
6. České země v Rakousku a Rakousku-Uhersku 18
7. Jak se tvořily hranice Československa 20
8. Mnichovská dohoda a ostatní změny hranic v letech 1938 a 1939 29
9. Obnova Československa a poválečné změny hranic 35
10. Změny hranic s Polskem v roce 1958 36
11. Rozdělení Československa a změny hranic se Slovenskem 37
12. Hranice Česka v současnosti 37
13. Hraniční pásmo v době totality 38
14. Dějiny volného pohybu přes české hranice 41

II. VYZNAČENÍ HRANIC 44
1. Hraniční znaky a hraniční mezníky 44
2. Hraniční cedule a dopravní značky 52
3. Hraniční orientační sloupy ČSR 56

III. ČESKO-NĚMECKÁ HRANICE, SASKÁ ČÁST 61
1. Trojmezí Čechy – Bavorsko – Sasko 62
2. Na skok k sousedům: Trojmezí Dreifreistaatenstein; Nádraží Gutenfürst 66
3. Na skok k sousedům: Malý Berlín. Hraniční muzeum DDR-BRD Mödlareuth 69
4. Přeshraniční železnice Vojtanov – Bad Brambach 72
5. Nejstarší hraniční mezník – Juliusstein; Dreirainsteine; Kamenáč 75
6. Hraniční kámen u vrcholu Rudné 79
7. Augustův hraniční kámen 81
8. Dreiherrenstein u Božího Daru 83
9. Stará celnice v Načetíně 85
10. Svídnická údolní dráha 87
11. Hraniční orientační sloup u bývalé Mohelnice; Historický hraniční mezník na Cínovci 92
12. Historické hraniční kameny u Rychnovského potoka 97
13. Labe jako hraniční řeka; Historické hranice v Českosaském Švýcarsku 101
14. Železnice Sebnitz – Dolní Poustevna 107
15. Nejsevernější bod Česka 109
16. Třípanský kámen u Lipové 113
17. Fukov a Spréva v Čechách 115
18. Nádraží Jiříkov 121
19. Německé nádraží, na které se z Německa nedá dojet vlakem: Seifhennersdorf 123
20. Hora Luž a hranice v hospodě; Trojhran (Dreiecker) 125
21. Sedlo Stráž (Wache) 131

22. Hranice uprostřed schodiště: Krompach – Hain 136
23. Hora Hvozd a hranice před hospodou 140
24. Hraniční řeka Nisa 143
25. Na skok k sousedům: Herrnhut (Ochranov) a moravští exulanti v Horní Lužici 145
26. Na skok k sousedům: České exklávy v Horní Lužici 146
27. Na skok k sousedům: Německé nádraží v Polsku u českých hranic 149

IV. ČESKO-POLSKÁ HRANICE 151
1. Trojmezí Česko – Německo – Polsko; Žitavsko 152
2. Jak se z Ullersdorfu stal Oldřichov na Hranicích a Kopaczów 156
3. Vrch Výhledy a triangulace saského království v Čechách; Triangulace Działoszyn 162
4. Nádraží Heřmanice a saská úzkokolejka z Česka do Polska 165
5. Višňová: Kousek české Horní Lužice 169
6. Zatopené trojmezí Čechy – Sasko – Prusko; Sasko-pruská hranice 172
7. Smrk v Jizerských horách – Tabulový kámen: Historické trojmezí Lužice – Slezska a Čech 176
8. Na skok k sousedům: Lapidárium polských hraničních znaků Lubań 178
9. Hranice na Jizeře: Železnice Kořenov – Harrachov 184
10. Nejvyšší hora Čech, nejvyšší hora Slezska, nejvyšší hora Sudet... (Sněžka) 190
11. Historické cisterciácké hraniční mezníky ve Vraních horách 196
12. Historické hraniční mezníky na Broumovsku 201
13. Třípanský kámen u Janoviček (trojmezí Čechy – Kladsko – Slezsko) 207
14. Český koutek 209
15. Změny hranic u Řeřišného 214
16. Železnice z Náchodu do Kladska 217
17. Hranice na hřebeni Orlických hor 220
18. Bartošovice v Orlických Horách – Niemojów 231
19. Králický Sněžník: Trojmezí Čechy – Morava – Kladsko; Klepáč 234
20. Smrk v Rychlebských horách – Hraničník: Trojmezí Morava – Kladsko – Slezsko 240
21. Hraniční kameny se jmény: Setkávání disidentů na hranici 243
22. Změny hranic „mezi Slezsky“ 246
23. Peážní železnice přes Głuchołazy 260
24. Hlučínsko, aneb na Prajzke 262
25. Historické trojmezí na soutoku Odry a Olzy / Olše 271
26. Na skok k sousedům: Trojmezí tří císařů u Mysłowic 280
27. Historické trojmezí u Ostravy 283
28. Těšínsko 285
29. Nejvýchodnější bod Česka: Bukovec 301

ZÁVĚR 303

PODĚKOVÁNÍ 303

O AUTOROVI 305

POZNÁMKY 306

RESUMÉ (ZUSAMMENFASSUNG) 317